

Atraktívnejšia kultúra v kraji

Medzi základné úlohy kraja patrí aj zabezpečenie rozvoja kultúrnych služieb, pri ktorých sa prioritne zameriava pozornosť na rozvoj tradícií v ľudovej kultúre, amatérske i profesionálne výtvarníctvo, knižničnú prácu, divadelné umenie, ochranu a skúmanie zbierok v múzeách.

Mimoriadne silným impulzom pre oblasť kultúry bola účasť regionálnej samosprávy a jej organizácií na projekte Košice – Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) 2013. O prínosoch tohto projektu pre Košický kraj sme sa rozprávali s vedúcou odboru kultúry a cestovného ruchu Úradu KSK Janou Kováčovou:

„Realizácia aktivít KSK na podporu projektu Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013 naštartovala nový proces pre rozvoj programov v oblasti kultúry so strategickým významom. Prínos projektu pre región je prvotne najlepšie viditeľný v investíciách, ktoré sa podarilo získať na zhodnotenie majetku v kultúrnych zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Vďaka nim boli vytvorené návštevnicky príťažlivé otvorené zóny s kvalitnejšími a komplexnejšími službami.“

Okrem investičných stavieb (o ktorých píšeme na inom mieste) bol pre región zrejme dôležitý aj programový a duchovný rozmer EHKM.

„Áno, za mimoriadne dôležitý považujeme prínos, ktorý nie je viditeľný v konkrétnych stavbách, budovách, objektoch, ale v novom poznaní, zručnostiach a vedomostiach. Vďaka účasti KSK v projekte EHKM

sme začali poskytovať kultúrne služby s vytvorením nových partnerstiev aktérov širokospektrálneho kultúrneho života – začali sme ich sieťovať. Vytvorili sme podmienky pre jednu z kľúčových priorít a hodnôt spoločnosti – zachovávanie kultúrneho dedičstva v symbióze s kreativitou, aby sme poskytovali moderné, na historických základoch vybudované účinnejšie a komplexnejšie kultúrne služby. Prvky tradičnej ľudovej kultúry sme začali postupne využívať ako inšpiratívny element kreatívnej ekonomiky.“

Ako konkrétne?

„Takto vznikli napríklad prvé tričky s motívom Parikrupovej pozdišovskej karičky, ktoré navrhli študenti zo Strednej odbornej školy na Gemerskej ulici v Košiciach. Prvé kolá má za sebou súťaž Tvorivý domov pre klientov zariadení sociálnych služieb. V Dome tradičnej kultúry Gemer v Rožňave vznikli úplne nové remeselné dielne, ktoré umožnia individuálnym záujemcom osvojiť si

základy tkáčstva, čipkárstva, hrnčiarstva. Možno sa následne týmto remeslom začnú aj živiť.“

Podarilo sa prepojiť aj kultúrne aktivity v meste s aktivitami v kraji?

„Podarilo sa naštartovať proces spoločnej tvorby stratégie rozvoja kultúry v meste Košice a v regióne Košického kraja. Mali sme už niektoré praktické poznatky, ale čerpali sme aj zo skúsenosti z iných európskych miest. Európsky projekt priniesol aj zmenu v ponímaní a investíciách do kultúry a kreativity ľudí. Zistili sme, že investície sú ekonomicky rentabilné a podnecujú hospodársky rozvoj. Dôležité je, že sme sa priamo napojili na európske rozvojové trendy a schémy pomoci, ktoré chceme využívať aj v budúcnosti.“

EHKM prinieslo zvýšenie spoločenského kreditu mesta a regiónu v rámci Slovenska i Európy. Projekt však trval iba 12 mesiacov. Čo ďalej?

„Hoci projekt európskeho

hlavného mesta trval len rok, jeho prínos je z nášho pohľadu dlhodobý. V praxi priniesol zrýchlenie poznatkov, ktoré zvyšujú náš podiel na tvorbe štátnej kultúrnej politiky. Zvlášť v častiach kultúrneho turizmu a kreatívnej ekonomiky. Mnohí ľudia z nášho tímu sú členmi v komisiách a pracovných skupinách ministerstiev a priamo sa podieľame na tvorbe zákonov, stratégií, ale aj definujeme nástroje podpory odvodené od skúsenosti s programom Terra Incognita. Praktický dosah „európskeho rozmeru“ projektu Košice EHKM 2013 je ten, že rozvojové zámery našich kultúrnych zariadení už vieme preklopiť do konkrétnych projektov spolupráce – či už na miestnej, regionálnej, cezhraničnej alebo aj európskej úrovni a nespoľiehame sa iba na vlastné zdroje. Takto napríklad teraz pristupujeme k tvorbe expozícií v zrekonštruovaných múzeách v Trebišove, Michalovciach, Spišskej Novej Vsi a Rožňave.

Máte aj ďalšie plány ako zhodnotiť kultúrne dedičstvo a využiť mimoriadne invenčný ľudský potenciál pre rozvoj nášho kraja?

„Napríklad cez Spišské divadlo sídlia v budove Reduty v Spišskej Novej Vsi, ktoré má potenciál stať sa kreatívnym centrom. Alebo investíciami do depozitárov v Košiciach-Šaci a Michalovciach a následnou digitalizáciou, ktorá vytvorí databázu na lepšie využitie zbierok. Toto dedičstvo je využiteľné nielen pre bádateľské účely, ale môže zvyšovať konkurencieschopnosť v takých segmentoch ako je napríklad móda, nové médiá, architektúra.“

Veľké investície

Za desať rokov fungovania krajskej samosprávy sa podarilo získať z európskych fondov veľký balík finančných prostriedkov na rozsiahle investičné akcie v kultúrnych zariadeniach, ktoré zriaďuje Košický samosprávny kraj. Spolu viac ako 27 miliónov eur výrazne skvalitnilo kultúrnu infraštruktúru. Prevažne historické budovy získali lepšie podmienky na prezentáciu zbierok i organizovanie podujatí.

Na sedem investičných projektov vo svojich kultúrnych zariadeniach získal vlani KSK prostriedky z Regionálneho operačného programu (ROP). Náklady presiahli dvanásť miliónov eur, regionálna samospráva sa na nich podieľa piatimi percentami. Z prioritnej osi 3, ktorá je zameraná na posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov, získal kraj nenávratný finančný príspevok na opravy v Banickom múzeu v Rožňave, Andrášiov-

skom kaštieli v Trebišove, Provinčnom dome v Spišskej Novej Vsi, michalovskej Hvezdárni, v Zemplínskom múzeu v Michalovciach, rekonštrukciu Jazdiarne v trebišovskom kaštieli a revitalizáciu depozitára Východoslovenského múzea v Košiciach-Šaci. Rekonštrukcie sa týkali riešenia havarijných stavov, základného vybavenie, infraštruktúry, rozvodov, okien, dverí, podláh aj exteriérov.

Výraznou finančnou injekciou boli ostrovy kultúry v rámci projektu EHKM. Kraj získal nenávratný finančný príspevok viac ako 9,6 milióna eur.

Košický samosprávny kraj z Regionálneho operačného programu realizoval v minulých rokoch už štyri iné projekty spolu za 5,6 milióna eur: jednu etapu rekonštrukcie Východoslovenského múzea v Košiciach, časť rekonštrukcie historickej sály a predsála vo Východoslovenskej galérii v Košiciach, Dom tradičnej kultúry Gemera v Rožňave a rekonštrukciu Letohrádku Dardanely v Markušovciach.

Podpora z rôznych strán

Rozvoj kultúrno-poznávacieho turizmu v Košickom kraji podporili aj ďalšie projekty. Prispeľi ku komplexnejšiemu vnímaniu prírodných skvostov, historických daností, kultúrneho dedičstva regiónu so zreteľom aj na systém vzdelávania a vytvorenia partnerstiev aktérov podujatí.

■ **MEDIAVEL** – Cesty dedičstva a stratégia oživenia muzeálnych expozícií; projekt cezhraničnej spolupráce HU-SK „Budujeme partnerstvá“; inovatívne expozície, pilotné produkty na troch tematických cestách; realizácia v hodnote 337-tisíc eur;

■ **INFOTOUR** – Značenie kultúrnych a turistických cieľov na

pozemných komunikáciách po tematických trasách; Projekt cezhraničnej spolupráce HU-SK „Budujeme partnerstvá“; dopravné označenie kultúrnych a turistických cieľov; realizácia v hodnote 217-tisíc eur;

■ **TAŠÍKOVO** – Rozprávkový Košický kraj - pilotný projekt trvalo udržateľného rozvoja kultúrno-poznávacieho turizmu; realizácia v hodnote 143-tisíc eur;

■ **BICY** – komplexné riešenie cykloturistiky v KSK, Central Europe, v hodnote 154-tisíc eur;

■ **KUFOR** – cezhraničná amatérska fotografia – realizácia v cieľových bodoch projektu Terra Incognita; projekt HU-SK; hodnota 151-tisíc eur;

■ **KVAPKA** – projekt zameraný na vzdelávanie aktérov programov; Európsky sociálny fond, hodnota 337-tisíc eur

Ostrov kultúry – otvorené zóny

Ostrov kultúry – otvorené zóny, to je spoločný názov pre sedem investičných projektov, ktoré KSK implementoval v rámci prioritnej osi „Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013“. Boli spolufinancované Európskou úniou vo výške 85 % z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, 10 % zo štátneho rozpočtu SR a 5 % z rozpočtu KSK. Kraj získal nenávratný finančný príspevok 9 644 531 eur.

Historická účelová budova Východoslovenského múzea v Košiciach. Rozsiahla rekonš-

trukcia vstupnej časti, schodiska, fasád. V trezorovej miestnosti Košického zlatého pokladu je nová interaktívna expozícia s audiovizuálnym systémom. Minská dvorá na dvore so zrekonštruovaným dreveným kostolom a zvonnicou, nové pódium, altán.

Východoslovenská galéria. Nová multifunkčná klimatizovaná výstavná sála pod existujúcim nádvorím, nové technické zázemie, bezbariérový prístup do suterénu, rekonštrukcia nádvoria, audiovizuálna, projekčná a výpočtová technika. Kultúrne využitie v netradičnom priestore.

Bábkové divadlo. Moderný multifunkčný priestor. Rekonš-

trukcia nádvoria, spevnených a zatravnovaných plôch, hladiska, javisk, vonkajšieho osvetlenia, prekrytie hlavného javiska, obnova fasád a výmena okien. Nové scénické osvetlenie, audiovizuálna a projekčná technika.

Barkóczyho palác, sídlo Verejnej knižnice J. Bocatia na Hlavnej ulici v Košiciach. Multifunkčný priestor; v podkroví a podzemí vznikli nové priestory. Nová zóna s nádvorím poskytuje atraktívne prostredie pre programové zámery kultúrnych zariadení.

Verejná knižnica J. Bocatia na Hviezdoslavovej ulici. Prístavba moderných bezbariérových priestorov, vznikol nový centrálny vstupný priestor

s knižničným pultom, centrálna registrácia čitateľov s čítárňou dennej tlače.

Divadlo Thália Színház na Mojmirovej ulici. Rekonštrukcia vstupnej haly a podzemia, vzniklo malé divadelné múzeum, konferenčná miestnosť, obnova fasády a technických rozvodov. Komunitný priestor maďarskej národnostnej menšiny a hostí divadla.

Ulička remesiel. Priestor, ktorý prepája areál Katovej bašty s novým domom a areálom tradičných a historických remesiel, galériou a prezentáciou ojedinelých stredovekých archeologických nálezov. Expozícia fortifikácie ožila v kazematoch Katovej bašty.

NÁDVORIE VÝCHODOSLOVENSKEJ GALÉRIE POČAS REKONŠTRUKCIE